

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Focea apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII.**Blaj, 22 August 1908.****Numărul 33.**

Reforma fondului de penziune a preoților deficienți și a preoteselor văduve.

— Articol venit din afară. —

Consummatum est, așa dară a venit congrua. Aceasta veste îmbucurătoare străbate din gură în gură de pe buzele preoților, cari cu tot focul inimilor au așteptat sosirea zilei senine după atâta vreme amară și grea.

Eră deja timpul suprem se vină ziua ușurării sorții, după veacuri grele. Eră soarta atât de grea în urma schimbării reformatărilor economice, și în timpul acesta atât de greu pentru creșterea pruncilor, în cât nu se mai putea suportă.

Dumnezeu sfântul a curmat suferințele preoției îndurate, mai ales în cei 10 ani din urmă. Multe frunți încrețite se vor însenina, de acum înainte vor fi momente mai vesele în casa harnicilor preoți, un dor, un vis al inimii li-s'au împlinit.

Cinste și recunoștință se cuvine Arhierilor și tuturor factorilor mari, cari au contribuit la realizarea acestui dor și vis de veacuri. Și acum fraților preoți! cel dintâi cuget și gând ce trebuie să ne stăpânească **să ne fie reforma fondului de penziune.**

Augmentarea fondului de penziune, aceasta să ne fie deviza.

Suma de 3—400 cor. ce o primește un preot, e de tot bagatelă, dar apoi ce se zic de sumulița de tot modestă se nu zic de batjocura ce o primește o văduvă preoteasă, un orfan de preot?

Vrednică de compătimit este o sârmană văduvă, care ajunge a fi împărțită cu o sumulița așa mică, și în celea mai multe cazuri avizată la ea.

A sosit timpul, suntem în stare a ne creă, un atare fond, ca la bătrânețele noastre și noi și preotesele noastre, se avem o penziune cinstită, conformă poziții ce avem.

Să ne rugăm de bunul nostru Mitropolit să ne convoace sinod arhidiecezan, unde se hotărâm asupra viitoriului sorții noastre.

Quota anuală să o mărim, să o duplicăm, triplicăm, dacă vom află de lipsă.

Statutele fondului de penziune să le schimbăm conform timpului, căci după părerea mea, nu mai corăspund împrejurărilor de azi. Organizare nouă cere timpul și împrejurările.

Coloanele prețuitului nostru ziar „Unirea” stau deschise pentru frații preoți spre a discuta și espune părerile în chestie, deci e rândul fraților să-și espună vederile obiectiv, și toamna să nu treacă fără a ne întemeia un fond de penziune cinstit, și așa să putem privi cu ochii mai liniștiți spre bătrânețele noastre, și a preoteselor noastre, asigurându-ne poziție cinstită pentru vremea de neputință și slăbiciune. Așa să fie!

Ilie Șerban,
paroh greco-catolic.

Sărbările dela Șimleu.

— Raport special. —

(Continuare și fine).

Sâmbătă în 8 August la 10 oare a. m. *ședința II.* A nu merge cu nici o iluzie la adunările „Astrei,” e cel mai cuminte lucru. Vinerea s'a petrecut cu comoda cetire de rapoarte și alegere de comisii. Ca unul, ce n'am fost nici când la adunări de ale „Astrei,” eram curios de ziua de Sâmbătă, de ziua *ședinței a II-a.* Am intrat în lăuntru cu o iluzie, cu o nădejde, și am ieșit cu o amărăciune în suflet. Am fost prea naiv se vede, credeam că în galopul celor câteva oare se poate pune o lume la cale. Nervoși și agitați cei dela masa presidială — din ce motive? — sfoși și neîndrăzneți cei câțiva preoți și învățători, neatenți și neinteresați cei câțiva doctori, ce credeau, că fac destulă cinste acestui așăzământ prin prezența persoanei și prin frumseța jeletcei dlor. — numai vre un naiv adorabil ar mai fi putut aștepta o ședință, ce să steie la nivelul, la care eu și alți nepricepuți ca mine, își închipuiau adunările „Astrei noastre.”

Au mers toate automat, pe strună. Pentru variație, unii dintre membri și-au permis — de alfel cu filiala rezervă ce le-o impunea privirea autocrată a *unuia* dela masa presidială — și-au permis, zic, de a face ici și colea „modeste” observări. Observările mai îndrăznețe erau tușate prin desaprobările brusce a *celui* dela masa presidială, — care nu eră președintele — secundate de desaprobările, pe cari *altcineva*, ce nu eră la masa presidială, le făcea voce submissa.

Raportul general al comitetului central e plin de vorbe frumoase, cari așa de ieftin se pot da, ca paliative pentru o muncă ce nu se face, ori, mai îngăduitor zis, nu s'a făcut până acum. Mijloacele pe cari secretarul, cu prudența administrativă proprie tuturor secretarilor, le înșiră punct de punct, sunt foarte bune. Și credem, dacă se va munci cu o muncă mai puțin platonice și mai mult reală, că cu acest program de muncă se vor putea atinge alte rezultate, ca cele de până acum. Se vorbește, în acest raport, de publicarea unei reviste-culturale, adecă de reinvierea bieteii „Transilvanii,” pe care credincios o suplinise câtă vreme „Țara noastră”, pe care împrejurările măștere, pe lângă o lipsă de calcul, au silit-o să treacă sub altă stăpânire. Ca mijloace se mai pominesc conferințele pentru cărturari, publicarea de broșuri populare, ținerea de prelegeri populare la sate, cursuri pentru analfabeți, angajarea unui conferențiar economic. Dacă acest program de muncă dă o nădejde oare care pentru viitor, cifrele ce se dau în acest raport, îți lasă o amară decepție sufletească pentru cele ce sunt. Asociațiunea cu sfârșitul anului 1907 a avut 1737 membrii. În cursul anului 1908 s-au înscris *numai* 25 membrii noi. Se poate ceva mai zdrobitor de rușinos pentru starea culturală a unui popor, decât această cifră de 25? — Despărțăminte sunt 49, dintre cari numai 13 au arătat ceva activitate. Pe terenul economic acestor aproape 50 despărțăminte abia le-a isbutit să înființeze *două tovărășii.* Agenturi nouă 43. Biblioteci populare 230. Prelegeri s-au ținut vreo 350, aproape înc'odată ca în anul trecut — amintite ca unicul spor real în munca de propășire culturală a Asociațiunei. Muzeul s'a îmbogățit, fără să ni-se spună, că s-ar fi și aranjat. Bănește acest an a fost cel mai bun: s-au încassat 20,597 cor. „Dicționarul numirilor de localități românești” a dlor Togan și Sliv. Moldovan ui-se spune, că s-a terminat.

Comisia cenzurătoare, prin referentul Dr. C. Popescu, protopopul Hăteșului, cu cevași modificări primește în întregime

raportul. Comisia, sprijinită de adv. Ungureanu propune ca „Transilvania“ să apară rebusat de 6 ori anual și ca comitetul central să înființeze anual cam 20 biblioteci în deosebite despărțăminte. În jurul acestei din urmă se încinge, silite parcă, o discuție oarecare, primindu-se la urmă propunerea comisiei. Dintre puținii cari au luat parte la discuții amintesc pe V. Babi din Orade, prof. Ștefanica din Beiuș și pe preotul Grațian Flonta. Cest din urmă — și acesta e singurul moment ce l-am păstrat — a spus un adevăr, dela a cărui înțelegere atârână tot rostul în viitor al Asoc. Țăranul nostru, a zis diui, n-are nici o înțelegere față de Asociațiune și n-o să aibă până atunci, până când acest așazământ nu va ști angaja pe țărani *materialicește*, prin înființarea de tovărășii și asociații economice. Tot părintele Flonta a mai zis, că „Astra“, infeliul în care e, e mai mult a intelectualilor. Pe lângă toate rectificările date de dl Bârseanu, aceasta constatare rămâne adevărată câtă vreme țărănimea noastră nu știe și nu simte, că există o Asociațiune.

Apostrofările la adresa preoților și învățătorilor. — cu nelipsitele tânguirii despre greutățile traiului și micimea salariilor, — aduse chiar de unii preoți și învățători nu și-au avut locul aici, în o adunare a Asoc. Dacă nu mi-a părut rău după multe din vorbirile auzite, mi-a părut rău după cele ce le-ași fi putut auzi dela țăranul trecut cu vederea, cu o imprudență ce n'ar trebui să se mai repetască. Propunerile prof. Fabian din Beiuș și a medicului Lazar Popoviciu din Viena, una cu privire la școala de adulți cealaltă cu privire la mijloacele prin cari s-ar putea întări Asoc. se dau comitetului spre studiere. Nu s-ar putea oare, ca cele mai importante propuneri să se facă cunoscute în vre-un chip oarecare ca în felul acesta în

adunările generale desbaterile să se întindă și asupra lor? Și comitetul ar fi scutit de atâtea studieri și adunărilor li s-ar da poate altă față.

Cele 150 cor, trimise de dl Dr. Dionisie Stoica, adunate „grițărește“, sunt dovadă de o muncă și de o stăruință ce n'ar trebui desprețuite. Dintre multele depeșe și scrisori de aderință, se ridică cea a profesorului dela universitatea din Praga, *L. Urban-Iarnic*, prin un desăvârșit concept românesc și prin o mare dragoste ce o arată acest străin neamului nostru.

Cu aceasta s'a isprăvit ședința a II-a — și adunarea generală a Asociațiunii, care mi-a dat încredințări ce nu le-am avut până atunci și nici n-ași fi vrut să le am vreodata.

Sâmbătă seara *Concertul*.

Comitetul aranjator, foarte precaut, a știut să ne deie după amândouă ședințele Asociațiunii câte o sară de distracție. Amărăciunea pe care mi-o aduseră aceste ședințe, aveă să mi-o imprăștie concertul. Încet, încet începeam să-mi vin în ori. Al doilea punct, declamațiile comice ale lui Calmuschi, mă rehabilitaseră pe deplin. Începeam să fiu în cele mai bune dispoziții sufletești. Dar a naibii socoteală, abia își isprăvisse dșoara Lucia Lazar, tineră și mult promițătoare forță la pian, punctul dsale, și a început o drăguță de ploaie a pisă pânza pavilionului într'un ropot asurzitor. În vreme ce cei mai dinainte puteau prinde câte ceva, cești ce se deam mai la distanță, agitați pe deasupra de ploaia, căreia în unele locuri coperișul de pânză începea să-i îngăduie, mai ales la punctele de muzică nu ne-am putut alege cu nimic. Concertanții, exemplar de impasibili, și-au executat punctele, pentru dâșii și pentru partea din public ce-i putea auzi mai bine, la perfecție. Vocea puternică, plină, școlită a dlui Ștefan Mărcuș, de care teatrul

nostru trebuie să lege frumoase nădejdi, a avut darul de a fi auzită și de cei mai de departe, biruind șgomotul ploaiei. Punctul al treilea, alui Iuga și al dșoarei Cornelia Maniu, mulți numai l-au văzut în jocul mânilor pe clape și în mișcarea arcului pe corzile vioarei.

Punctul cel din urmă, balada „Constantin Brâncoveanu“, cântată de corul teologilor gherleni — ce dispune de voci foarte bune, — pe lângă tot ropotul de afară, a fost auzită bine. Acompaniamentul la pian l-a făcut însuși compozitorul, dl prof. Mureșianu, venit anume pentru aceea. Soliști foarte buni, voci disciplinate, ansamblu armonic, stăpânit, — de n-ar fi fost inconvenientul vremii, această cap'deoperă muzicală ar fi isbutit așa, cum doară în puține locuri a isbutit până acum.

Ne-ar fi plăcut să auzim și corul casei române din Șimleu.

După concert a urmat *balul-petrecere*. Zic așa, fiindcă nu știu ce a vrut să fie. S'a publicat și ca petrecere și ca bal. Ne-ar fi plăcut să fie numai petrecere, fiindcă poate atunci ne-ar fi fost dat să vedem mai multe costume românești. Între cele vre-o 200 dame, abia vre-o 20 au fost costumate.

Nu e destul a tipări numai pe invitări că „vor fi foarte bine văzute costumele naționale“, ci ar trebui aflată o modalitate, prin care să se impuie oare cum costumele românești. Ar fi de dorit și din punct de vedere financiar — să se întrebe numai capii de familie — și din cel național. Prin simple dorințe numai, nu se vor putea eschide mătasurile costisitoare.

S'a jucat mult și bine, până în zori.

* * *

În chipul acesta au trecut, pentru mine, sărbările dela Șimleu.

FOIȚĂ.

Prusia și Polonii.

(Continuare).

Într'un șir de articole cu acest titlu publicate în „Unirea“ am stăruit să deslușesc pozițiunea actuală a Polonilor de sub cărma prusiană. Conduc de evenimentele politice curente am espus în privința lor (Cfr. Nr. 18 „Unirea“) părerea personificată în Eminentissimul Cardinal Gh. Kopp, o părere, ce și-au însușit-o nu numai catolicii, ci și toți germanii nemolipsiți încă de infecția sumetei hakate.

De atunci încoace am intrerupt seria articolelor. Legea esproprierii fii primită în Reichstag cu o majoritate de câteva voturi.

Acest fapt a produs atâta emoțiune în lumea civilizată, atâta desgust pentru politica urâtă a hakatismului, atâta compătimire față de sârmanii poloni, atâta îngrijorare pentru viitorul neamului celui persecutat fără vină, încât, în urma lui, o tăcere mortuară stăpânise inimile. Ai zice, o fată mare își vede trăsniț de fulger pe iubitul său pe când se întorc amândoi dela cununie.

Nici ziarele polone n'au mai tratat chestia exproprierii. Numai niște articole singuraticice reaminteau câte ceva din trecut

* * *

După trei luni de zile se deșteptase din letargie Vulturul polon. Pretutindeni, dar mai ales în Posnania, își puneau cu toții întrebarea: unde suntem, care e situațiunea, ce să facem în prezent, ce măsuri să luăm pe viitor.

Oricine va concede dificultatea orientării în împrejurările atât de nepriincioase.

Din noroc s'au găsit unii bărbați competenți, buni patrioți și iubitori de adevăr, cari au studiat situațiunea compatrioților din Posnania. Pe baza acestor studii s'au publicat în ultimul timp multe prelegeri și articole de mare valoare. Ca una din cele mai perfecte a fost recunoscută — prelegerea — (care apără în urmă, cu multe adause, ca op special) — ținută în aula universității din Cracovia de Dr. Sigismund de Dziembowski sub auspiciile și la invitarea „Asociațiunii pentru propagarea studiilor sociale.“

Dziembowski, deputat la reichstagul german, fost membru al comisiei prusiene încă înainte sancționării și iubitor de neam, a depins perfect pozițiunea actuală, consecințele eventuale ale exproprierii și mijloacele preventive de apărare.

Vom referă pe scurt unele momente din prelegerea acestui savant.

* * *

Există o lege neschimbăcioasă, zice la început autorul, la care nu roade nici veremele vremii, nici rugina sistemelor filozofice:

anume legea decalogului. Pe decalog se bazează toată omenirea fără deosebire de confesiune.

Cine violează dreptul proprietății altuia se numește un hoț și tâlhar; iar cine se revoaltă contra însuși principiului proprietății particulare este un anarhist. Ambii sunt factori periculoși pentru ordinea comună: dar mai periculoși sunt anarhiștii.

Drept aceea, acum un an, justiția germană din Berlin condamnase foarte aspru pe un anarhist rus, sub cuvânt, că ar fi călcat unul din principiile fundamentale ale existenței omenesti, principiul proprietății particulare. Guvernul prusian părea a recunoaște acelaș principiu dominant și între marginile imperiului. O lună mai în urmă acelaș guvern — regal — propuse proiectul legii de expropriere.

Lumea civilizată s'a pronunțat cu unanimitate, reprobând fărădelegea prusiană. Ajunge să fi cetit cineva ancheta supremului piterat actual polon, Hr. Sienkiewicz și desbaterile din camera austriacă. N'au lipsit nici printre fruntașii politici proteste și reprobățiuni, chiar printre germanii acatolici.

Așa princ. Ernst Günther, cumnatul împăratului, contele Schulemburg și generalissimus armiei Cont. Haeseler, care afirmase de-a dreptul, că ca militar nu vrea să lupte contra unor inși nearmați, cum sunt polonii împričinați cu guvernul prusian.

* * *

Dacă mi-a rămas în suflet o leacă de lumină după aceste zile, aceasta n-a putut să mi-o reverse oficialitatea sărbătorilor, cu culoarea potemchiniană a paradelor, cu tonalitatea ipersentimentală a vorbirilor, cu mulțimea de lume agitată de distracțiile și nici decât de scopul acestor sărbători, ei mi-s'a revărsat dela cei, cu cari — în afară de orice oficialitate — mi-a fost dat să mă întâlnesc.

Pe lângă ospitalitate și prietinie bună și călduroasă, am găsit aici suflete, cari se înalță până la înțelegerea desăvârșită a vieții noastre culturale, am găsit în acest cuib brațe, cari știu cât prețuiește munca adevărată pentru propășirea noastră culturală.

Prefacerea vine dela sufletele înțelegătoare. Când se va înțelege de toți, deopotrivă, că nu putem fi mântuiți în alt chip, decât prin muncă, prin munca adevărată, neobosită a tuturor, atunci ne vom desbăiera poate de formele de ipocrisie, de lumina bengalică, în care ne place să ne învăluim toate manifestările noastre în afară.

Atunci comitetele aranjatoare vor fi scutite de a cheltui cu zecile de mii de coroane pentru procurarea unor distracții, de cari un public înțelegător — cum a nost nu e — s-ar putea lipsi, iar cele câteva sute de mii de coroane, ce se cheltuiesc, din prilejuri ca acestea, pe toate nimicurile din lume, se vor întrebuița pentru alte lucruri. Când vom înțelege prețul muncii, vom înțelege și pe cel al crutării.

Până atunci nu ne rămâne alta, decât să facem cum am făcut la Șimleu și cum vom mai face încă în multe locuri.

* * *

Alcătuitorii *monografi* merită toată laudă. S'a făcut un început, de care trebuie să se țină samă. Ceea-ce n-a putut să facă „Asociațiunea,” ce n-a ajuns încă numai până la „un chestionar pentru o eventuală

culegere de date statistice,” aceea au putut s'o facă 2—3 oameni, și încă în vreme scurtă. Nu se pot aproba nici „bum-bumurile” pripite, nici cârtelele pedante, când e vorba de o muncă, în care afară de intențiunea, de a aduce serviciu real unei cauze însemnate, nu se pot urmări intențiuni laterale de câștig.

Lucrarea se estinde pe 326 p. Cuprinde: I. Resumat istoric, II. Biserica, III. Școla, IV. Date etnografice, V. Bărbați distinși, VI. Instituțiuni culturale și financiare, VII. Șimleul și comunele etc.

Mai prețioasă e partea, în care ni-se dau date cu privire la starea economică a comunelor românești, din acest ținut. La sfârșit ni se dă și o tabelă statistică, cu o hartă a acestui ținut.

Raportor.

Alocuțiunea Sfinției Sale Papa Piu X. către clerul catolic. Din prilejul jubileului de 50 de ani de preoție, Sfinția Sa Papa Piu X. își aduce aminte de sarcina grea, ce îi apasă umerii, că El trebuie să dea samă lui Dumnezeu despre toți preoții turmei lui Hristos, de cari El trebuie să se îngrijască. De aceea adresează acestora o cuvântare foarte frumoasă, care se începe cu „Haerent animo,” și e datată din 4 August 1908.

Cere dela preoți să-și aducă aminte de chemarea lor, să cerce mijloacele cu ajutorul cărora își vor putea împlini mai bine chemarea.

Cel dintâiu lucru la preot e să ducă o viață sfântă, alfel nu e vrednic decât să se arunce afară, și să fie călcat în picioare de oameni. Căci doar preotul e ambasadorul lui Hristos, deci trebuie să samene Acestuia. Intre un mirean bun și preot bun deschilnirea e ca între cer și pământ, scăderile mici dela mireni de le fac preoții, sunt

păcate mari. Deci sfințenia e lucrul dintâiu la preoți, de aceea gresesc foarte mult cei ce negleg sfințirea lor și se dedică numai spre folosul altora. Mai ales, că de a negles sfințirea sa, ceace face pentru binele altora, nu face din îndemn vrednic de chemarea sa. Preotul trebuie să lucre și pentru sfințirea altora, cu știința lui Isus Hristos, fără de carea nici cel mai învățat preot nu poate face nimica de samă. Știința aceasta și-o câștigă prin rugăciune, meditațiune, cetirea câștilor de pietate, examinarea conștiinții, prin deprinderea diferitelor virtuți (castitate, supunere și respect față de mai mari, iubirea celor lipsiți și năcăjiți). Sunt foarte folosite spre acest scop exercițiile spirituale, reuniunile preoțești, a căror scop e sfințirea și cultivarea preoților; — acestea totdeauna să fie aprobate de episcopi, și inspecționate din partea lor.

Astfel de idei stăpânesc mintea Sfinției Sale la jubileul de 50 de ani dela hirotonire. Pentruca preoții să fie pătrunși de acestea idei, și să-și îndrepte viața după ele, Sfinția Sa se roagă necontentit. Dorește tuturor preoților pacea lui Hristos, și le împarte binecuvântarea apostolică cu toată dragostea.

Alocuțiunea aceasta e adresată tuturor preoților, și în special moderniștilor, pentru cari e tare supărat Sfinția Sa, îl doare inima ca pe un părinte ce își vede greu bolnav pe copilul său. Cu citate din sfânta Scriptură, sf. Ioan Gură de aur, sf. Augustin, sf. Ambroziu, sf. Bernard și alții arată ce folosite sunt mijloacele, ce duc la sfințirea preotului, dintre cari mijloace mai ales meditațiunea e tratată foarte frumos.

Alocuțiunea se estinde pe 30 pagini 4° mare, și e scrisă într'un stil ușor și neted latinesc, ca să o poată pricepe preoții.

Ca rezultat pozitiv al legii exproprierii putem considera faptul, că toată lumea se ocupă cu chestiunea polonilor. Un alt rezultat neplăcut onorează budgetul guvernului. Din cele 4 miliarde datorii, aproape un miliard, adică o $\frac{1}{4}$ parte a fost consumată prin comisiunea de colonizare.

Această sumă enormă crescuse cu vremea. Bismarck eră de părere, că noua (la 1886) comisiune va isbuti să germanizeze pe Poștanienii cu 100 milioane mărci. Dar suma eră insuficientă; atunci s'au adaus alte 100 milioane, apoi 250; și în fine 275 milioane.

Activitatea comisiunii eră destul de intensivă. Ea cumpără moșiile nu numai din mâna polonilor, dar și cele ale germanilor, le parcelă și le vindeă coloniștilor exclusiv germani; teritoriul ocupat trebuia să fie germanizat numai decât. Drept aceea comisiunea schimbă numele localităților polone; așa d. ex. numele Swipiary (Porcarii) fu prefăcut în Bismarcksfelde. Pentru a atrage mai mulți coloniști ea ridică clădiri pompoase, cu încăperi mobilate pentru adunările diferitelor asociațiuni, școli (confesionale) și biserici evanghelice; a și fost clădită o biserică catolică (una singură!) numai ca Centrum să nu acuze comisiunea de niște tendinți fanatiche de protestantizare. În vagoanele căii ferate clasa IV și III se văd așse mari cu invitarea, ca țărani „germani” să cumpere câte o moșioară mănoasă „în Poșnania.”

Totuși activitatea comisiunii fu cam zădarnică. Polonii nu-i prea vindeau țarina lor; germanizarea nu făcea progres. Numai la început (pe la 1886—1890) niște indivizi prăpădiți economiceste și degenerați naționalminte — cum se găsec doară pretutindeni — li vindeau moșia lor. Dar când obștea polonă i-a muștrat și pe aceștia pentru purtarea lor neiertată, atunci s'a pus capăt vânzării, iar comisiunea nu mai putea cumpără nimica. Exproprieria cu de a silă, deveni pentru hakatism necesară.

Cu toate acestea guvernul socotește, că nu va fi nevoie să exproprieze pe nimeni, ci că va răuși prin complanțiuni.

* * *

Care este procedeul legal la expropriere? Comisiunea alege terenul sau moșia de expropriat, înștiințează despre acestea puterile administrative locale, competente. Președintele cercului administrativ denumește pe un comisar, carele taxează cu ajutorul unor cunoscători valoarea moșiei și înștiințează pe proprietar despre aprecierea făcută. Proprietarul poate avea recurs liber contra taxării. Atunci toată afacerea se devoluționează la un Comitet special ales de deputații provinciali. Acest Comitet hotărăște definitiv volorarea moșiei. Indată ce Comisiunea de Colonizare a depus suma taxată la depositul puterii administrative, urmează verificarea taxării și a obligațiunilor latente

și cu acest moment trece proprietatea moșie, spre Comisiune. Proprietarul expropriat mai poate locui trei luni de zile pe moșia sa, după acest răgaz, trebuie să-și caute de drum, sau, cum se exprimă nemții, urmează „exmisiunea.”

Contra taxării Comitetul poate apela. Comisiunea pe cum și proprietarul și anume la o instanță judecătorească din imperiu. În tot cazul numai tribunalele judecătorești impart suma depusă la centrele administrative între proprietar și creditorii săi. Proprietarul primește numai aceea parte din depositul comisiunii, ce rămâne după plățirea datoriilor ipotecale. În caz, că suma depusă nu ajunge a plăti toate datoriile, atunci creditorii rămân baltă, căzând din ipotecă, iar proprietarul cu traista în băt.

* * *

(Va urmă).

Se caută ambele tomuri de predici funebrele și iertăciuni de Tit Bud vicar foraneu.

Redacția „Unirii”.

Darea de seamă a deputatului Dr. Alexandru Vaida-Voevod. Duminecă în 16 Aug. n. 1908, și-a ținut Dl deputat *Dr. Alexandru Vaida-Voevod*, darea de seamă în comuna Sântimbru lângă Alba-Iulia, înaintea alegătorilor din comunele: Coșlar, Chișfalău, Galtiu, Mesentea și Șard.

Aproape la 2000 de oameni așteptau în capul satului, grupați în două șiruri, so-sirea deputatului, care pe la 3 oare d. a. sosește de cătră Alba-Iulia, însoțit de păr. paroh Totoian, Dr. Camil Velican avocat în Alba-Iulia, și vre-o 6 trăsuri, în cari erau dame și domni.

Ajungând în capul satului Dșoara *Neli Roman* din Alba-Iulia, i-a predat un frumos buchet de flori, iar M. O. D. *Clemente Papiu*, paroh în loc, prin frumoase cuvinte l-a salutat în numele poporului.

Deputatul Dr. Alexandru Vaida-Voevod, adânc mișcat spune cu câtă dragoste s'a dorit între alegătorii săi, și sosind acum vrea să deie seamă, despre cele ce s'au petrecut în casa țării.

S'a constituit apoi adunarea, alegându-se de prezident păr. local *Clemente Papiu*, iar notar păr. *Enea Pop Bota*, paroh în Șard.

După cuvântul de deschidere prezidentul propune, iar adunarea între aclamații primește, să se trimită Majestății Sale regelui următoarea telegramă:

„Din adunarea poporului ținută azi în comuna Sântimbru, fiii prezenți ai poporului român din Ungaria, prezintă înaintea gloriosului Tron, expresiunea neclintitei lor credințe și a celui mai profund omaj ridicându-și cu admirare privirile la Maiestatea Voastră preafăinitul inițiator al legii despre sufragiul universal, dela care lege toți cetățenii desmoșteniți ai Ungariei, așteaptă so-sirea unui viitor mai fericit.“

Apoi se alege o comisiune de trei, care invită pe Dl Deputat la adunare.

Dnul deputat, Dr. Alexandru Vaida-Voevod, într-o preafrumoasă vorbire, care a durat peste 1½ oară rostită cu mult simț, și-a făcut darea de seamă, arătând activitatea și lupta deputaților naționaliști din parlament.

După o scurtă pauză i-a cuvântul Dnul deputat al Vințului Dr. Iuliu Maniu, avocat în Blaj, care printr'o interesantă vorbire care a durat peste 1 oară, vorbește cu multă însuflețire despre deputatul Dr. Alexandru Vaida Voevod, care e unul dintre cei mai aprigi luptători pentru drepturile poporului român, — pe cum și despre neplăcerile ce a avut ale suferi în parlament, și pe care le-a suferit ca un apostol al poporului român.

În urmă preotul din Galtiu *On. Iosif Șerban*, dă citire, iar adunarea primește cu însuflețire următorul proiect de rezoluțiune.

„Poporul prezent în adunarea publică ținută în Sântimbru la 16 August n. 1908, dă din nou expresie dorinței și așteptării sale, ca votul universal să fie cât mai urgent înarticulat în lege și că aceea lege să asigure tuturor cetățenilor drept vot egal, fără restringeri, exerciat secret. Introducerea sufragiului universal în forma nefalsificată și arondarea justă și proporționată a cercurilor electorali le pretinde principiul egalității cetățenilor, care de va fi știrbit, temelia statului întreg va fi slăbită.“

Adunarea decide înaintarea unei adrese în acest sens cătră casa deputaților cu com-

punerea acelei adrese încrede biroul, iar cu prezentarea pe deputatul cercului electoral“.

După adunare ne-am întrunit la casa ospitală a Dlui paroh local *Clemente Papiu*, unde s'a servit un prânz la 40 tacâmuri.

Răspuns la „Alsó-fehér“. Foaia semi-oficioasă a comitatului Albei-Inferioară „*Alsó-fehér*“ în Nrul 65 difi a. c. sub titlul: „*Reuniune de pompieri suspendată. Blajul în România*“ publică cu o tendință vădită de indușmănire și cu o provocare directă o mulțime de neadevăruri și scornituri mincinoase. Cu partea politică a articolului nu voiesc să mă ocup, ci mă restrâng numai la partea aceea, unde se afirmă, că reuniunea pompierilor voluntari din Blaj, a căreia comandant suprem sum eu, a fost dintr'un început în mâinile ungarilor.

Din actele și protocoalele reuniunii pompierilor voluntari, cari de prezinte sunt sequestrate la protopretorele Blajului se poate însă constată adevărul, care e următorul:

În 1883 s'a pornit o mișcare printre români de a înființa o reuniune de pompieri voluntari. În fruntea acestei mișcări au fost bărbații noștri, cari înaintând statutele au și fost aprobate. Caracterul românesc al acestei reuniuni nici când nu a fost discutat fiind infripată de românii cu inimă din orașelul nostru și susținută tot de ei cu mari și grele jertfe. În toate afacerile interne, în serviciu, în comandă s'a folosit totdeauna exclusiv limba română — iar sigilul dela început a fost românesc.

Drept aceea toate afirmările sus numitei foi le declar de scornituri mincinoase și tendențioase.

Dr. Daniil Szabó,
comandante suprem.

CORRESPONDINȚE.

Dela petrecerea din Slatina.

În 20 Iulie n. toată ziua a ploat, abia de cătră sară a încetat ploaia. Totuși scările dela Slatina sara la oarele 7 mișunau de oaspeții, cari s'au adunat din toate colțurile Maramureșului și ale Satmarului la petrecerea aranjată de teologii „ungureni.“

În Maramurăș de mult n'a fost petrecere românească.

Petrecerea din anul acesta din punct de vedere material, n'a fost atât de succasă ca și cele premergătoare — venitul curat e 200 de coroane; — cu atât mai frumos și mai îmbucurător este succesul moral. Petrecerea dela Slatina a fost într'adevăr ireproșabilă, curat românească. Un preot tinăr, păr. *Mészáros*, parohul Ronei de jos, s'a pus în fruntea clericilor, cari entuziasmați de idealuri mărețe, s'au silit să spargă ghiața indiferentizmului Maramureșan. Nu zic bine, Maramureșenii nu sunt indiferenți, dar sunt conduși de spiritul șovăelii și al temerii. Acum însă nădăjduesc, că un curent tinăr, sănătos a răscolit sufletul Maramureșenilor. Petrecerile românești de acum nu vor lipsi. Sper, că la anul viitor petrecerea va fi împreună cu concert, iar peste doi ani va putea fi vorbă și despre teatru.

În general petrecerea din Slatina a fost o petrecere foarte reușită. Costumele

românești din Maramurăș și Satmar atât de variate și de o frumuseță rară au ridicat mult splendoarea sării de bal. Din Satmar au venit în costum domnișoarele: *Eliza Rednic* (Certeze), *Aurelia* și *Lucreția Serbac* (Vama), iar din Maramureș dșoarele: *Anica Birlea* (Berbești), *Silvia Călin* (Petrova), *Mărioara Ciplea* (Biserica Albă), *Elena* și *Terezia Vlad* (Botiza). Cele mai multe au fost încinse cu brău tricolor.

Cu drept cuvânt au numit-o petrecerea teologilor; au luat parte la petrecere 19 preoți, dintre cari patru dinpreună cu 16 teologi au venit din Satmar.

Petrecerea s'a început cu Ardeleana. Au urmat celelalte dansuri românești și străine. Le sfârșitul fieștecărnia dans luat în program a urmat „*Învărtita maramureșană*“. În pauză, la masă, a vorbit păr. vicar *Tit Bud*, în termeni foarte călduroși. Un alt discurs a rostit profesorul dela praprandia din Gheria. dl. *Aurel Dragoș*.

Maramureșenii au fost încântați de dragostea Sătmărenilor, cari s'au grăbit și au luat parte la petrecerea aceasta. A fost și comitele suprem, bar. *Zigismund Perényi* cu dna; a suprasolvit 30 de coroane.

Petrecerea a trecut, dar amintirile dulci vor rămâne totdeauna vii în sufletul celor cari au luat parte la aceasta sărbătoare măreață a Maramureșenilor.

La petrecere au fost aproape 200 de persoane.

Correspondentul.

Înștiințare

pentru părinții cari doresc să-și aducă fiii la gimnaziul din Balázsfalva (Blaj).

Pentru anul școlastic 1908/1909 susceperile la gimnaziul superior gr.-cat. din Balázsfalva (Blaj) se vor face în modul următor:

În 31 August 1908 se vor ține examenele corectoare și supletoare pe cum și examenele de susceperă cu cei ce vin în I-a clasă gimnazială fără testimoniu de pe cl. IV poporală.

În 1—3 Septemvrie se vor înscrie studenții cari au frecventat în anul școlastic 1907/8 la acest gimnaziu, pe cum și aceia, cari vor veni dela alte școale medie, încât va admite locul, ce ne stă la dispoziție.

În 4 Septemvrie la 7 oare dimineața învocarea Spiritului Sfânt și Sf. liturgie, după aceea cetirea și explicarea legilor școlastice, iar la 9 oare începerea prelegerilor regulate.

Acei școlari cari vor veni după 3 Septemvrie vor avea să documenteze cauzele întârzierii. După 8 Septemvrie directorul gimnazial nu mai poate primi pe nime ca școlar ordinar.

Condițiunile de primire sunt:

1. Fiecare școlar să se prezinte cu testimoniu de pe anul școlastic trecut, chiar și dacă ar fi absolvat clasa la gimnaziul nostru.

2. Școlarul, care vine prima oară la acest gimnaz, are să se înfățișeze la directorul gimnazial cu părintele sau tutorul său, să producă *carte de botez, testimoniu de pe clasa absolvată în anul școlastic trecut, și dacă a trecut de 12 ani, atestat medical despre revaccinare*. Aceștia în caz de lipsă să vor supune unui examen supletor.

3. În clasa I. gimnazială se vor primi școlarii cari au împlinit 9 ani și nu au trecut de 12 ani. Aceștia trebuie să aștepte, că au pregătirea recerută, prin producerea unui testimoniu de pe clasa IV. poporală. sau prin examen de susceperă. Față de aceia, cari au trecut de 12 ani, decide corpul profesoral.

4. Inceartirarea se poate face numai la case în contra cărora directorul și profesorii de clasă nu fac nici o excepție.

5. Cei ce n'au umblat la școală în anul trecut, au să-și documenteze cauza rămănerii lor dela studii.

6. Școlarii sunt datorii a se prevedea cu toate cărțile de școală, le este oprit a se folosi de alte edițiuni, de cât cele prescise.

7. Cu ocaziunea înscrierilor sunt de a se plăti următoarele taxe: *taxa fundamentală*, care pentru cei ce au mai frecventat la acest gimnaziu este de 6 cor., iar pentru cei ce vin prima oară la gimnaziul nostru este de 12 cor. Dela aceasta nu se dispensează nici un student. Au să solvească apoi ca *didactru*, cei din cl. I—IV. câte 28 cor., iar cei din clasa V—VIII câte 40 cor.

Dela solvirea didactrului se dispensează *studentii* cu purtare morală bună și progres cel puțin — *bun*. Suplicile pentru scutirea dela didactru, provăzute cu testimoniu școlastic și atestat de paupertate, sunt de a se înainta direcțiunii gimnaziale în 3 zile după începerea fiecărui semestru.

La cele înșirate mai sus se mai adaug următoarele:

a) Școlarii, cari au avut nesuficient din vre-un studiu și doresc să se supună la examen corector, se vor însinua la acel domn profesor, care i-a fost în anul școlastic 1907/8 profesor de clasă, aducând cu sine testimoniul din anul școlastic trecut. Examenul corector se vor ține în 31 August a. c. dela 8—11 oare a. m. și dela 3—5 oare d. a.

b) Școlarii, cari au să facă examene supletoare sau de susceperă, se vor prezenta la directorul gimnazial în 31 Aug. la 8 oare dimineața în cancelaria gimnazială. De aci se țin și acei școlari, cari doresc să fie suscepuți în cl. I. gimnazială fără de a produce testimoniu de pe clasa IV. poporală.

c) Școlarii, cari vin pe clasele II—VIII și au absolvat clasa precedentă la acest gimnaziu se vor înscrie prin profesorul de clasă în clasa respectivă în 1, 2 și 3 Sept. dela 9—10 oare a. m. Cu ocaziunea aceasta vor produce testimoniul școlastic de pe clasa precedentă și cartea de botez.

d) Școlarii, cari vin pe clasa I. pecum și aceia, cari au absolvat clasa precedentă la un alt institut, se vor suscepe prin directorul gimnazial în cancelaria gimnazială și anume: *cei ce vin pe I-a clasă în 1, 2 și 3 Sept. la 8 și 2 oare, ceialalți în 2 și 3 Septembrie în fiecare zi, la 10 și 4 oare.*

e) Susceperile se fac în ordine cronologică până la împlinirea numărului prescise, de aceea e în interesul fiecăruia să se prezinte la înscriere de timpuriu. Se poate întâmpla, că o întârziere de câteva minute, să tragă după sine denegarea susceperii.

f) Taxele de sub p. 6 sunt de a se plăti la cassa gimnaziului pe lângă cvitanță dată de cassar, *căci numai prin plățirea taxelor se completează înmatricularea.* Cvitanțele se vor arăta profesorului de clasă.

g) Școlarii nerevacinați, se vor primi numai condiționat și în 5 Septembrie se vor revacina în localitățile institutului pe speșele lor.

Direcțiunea gimnazială.

Noutăți.

Aniversarea a 78-a a nașterii Maestății Sale s'a ținut cu toată solemnitatea. S'a celebrat sfânta liturgie din partea Venerabilului Capitul și s'a dat în curtea Esceleției Sale o masă festivă de 65 tăcămuri. Escelețența Sa n-a luat parte la serbare, fiind cam suferind.

Consistorul plenar. La ședința consistorului plenar ținută la 15 Aug. n. 1908 au luat parte dintre purtătorii oficiilor protopopești următorii: Ioan Maior (Aiud), Iosif Lita (Băia), George Bărbat (Blaj), Ștefan Șandor (Odorhei), Alesandru Tărnăvean (Pogăceaua), Arion M. Popa (Reghin), Iuliu M. Montani (Roșia), Artemiu Boer (Trei-scaune), Iosif Costin (Turda) și vicarul Făgărașului Iacob Macaveiu. În ședința aceasta s'au conferit 4 știpeții Vanceane, s'au primit 132 alumni în Seminarul Junimei române greco-catolice ștudioase în Blaj, 66 fetițe în Internatul Vancean. S'au primit 14 teologi: George Dănilă (pentru Seminarul Central din Budapesta), apoi în fundațiunea Seminarului arhidiecezan: Ioan Codrea, Nicolae Vescan, Augustin Podoabă, Ioan Pop, Emilian Cosma, Ioan Roman, Ioan Fătu, Vasile Dancu, Alesandru Andrea, Vasile Rus, Teodor Groza, Enea Ramonțian și Eugen Mera. — Tot în aceasta ședință s'au constatat știpețiile vacante, cari se curentează.

20 August. În ziua aceasta câmpiile au fost pustii: n'a sunat nici secere, nici coasă, nici pleasna sbicului; ciocanul și acul au odicit în lucrătoare; viața comercială a încetat cu totul; armele ostașilor au stat piramidă; oficiile au rămas goale. Pretutindenea liniște și pace. Numai casele de rugăciune au resunat de imni de laudă și mulțămită, fiindcă Dumnezeu a dat Ungariei un domnitor sfânt și înțelept, acărui instituțiuni, principii și intențiuni creștinești au mântuit țara în toate viscoalele, adversitățile și luptele milenare. Gazetele magiare, fără osebite de colonit politic, au sărbătorit în primi articoli glorioasa memorie a *sfântului Ștefan*. Și cu dreptul. Un rege, care dă țării sale o constituție dreaptă, înțeleaptă și puternică ca și principiile creștinești, din cari a izvorit; care spunea fiului său Emeric, că toate popoarele țării, la olaltă formează decorul și mărirea curții regali, că „az egynyelvű s egyszokású ország gyarló és töredékeny, și că fiecare neam trebuie povățuit în limba lui, căci: Melyik görög kormányozná a latinokat görög módon, vagy mely latin kormányozná a görögöket latin szokások és erkölcsök szerint? — un astfel de rege merită să fie sărbătorit. Oare aceia, cari au bunul simț de a preamari pe sfântul Ștefan, pentru-ce n'au curajul să pretindă, ca și acum să se pună în praxă intențiunile lui?... Noi să ne rugăm în modestele noastre biserici, ca spiritul sfântului Ștefan să reverse lumina în inimile conducătorilor acestei nefericite țări și să ceară dela Dumnezeu, ca să se formeze un partid puternic a sfântului Ștefan, care se aducă pace în Ungaria. Atunci se va serba memoria lui și fără pază geandarmărească. Se va serba sincer și neforțat. Crișmele vor fi goale, iar bisericile pline.

Hymen. Dnul Dr. Victor Gerasim și dșoara *Mărioara Velican*, anunță cununia lor, care se va celebra în 28 August n. la oarele 4^{1/2} p. m. în biserica gr.-cat din Alba-Iulia—Lipoveni.

Dare de samă și mulțumită publică. La modestul meu apel pentru incendiarii din Șomfalău, care să vede a fost glasul celui-ce strigă în pustie, au binevoit a răspunde R. St. dșoară Silvia Pop din Sămărtinul sârat cu 5 cor. On. dl. Nicolae German paroh în Săbadul de câmpie a trimis colecta de 20 cor. În numele celor nefericiți la aduc mulțumita mea, rugând pe Bunul Dumnezeu să le răsplătească după vrednicie fapta binefăcătoare. Șomfalău, în 20 Iulie 1908. *Nicolae Platon*, preot gr.-cat.

— Subscriși în numele comunității gr.-cat. din Supurul de sus, ne ținem de datorință a aduce mulțumirile noastre dlui Mihail Bohățiel și soției sale Regina Lengyel, fost proprietar în comuna noastră pentru 1000 coroane solvită în cassa bisericeii noastre, cu scopul de a se folosi aceea sumă la renovarea bisericeii noastre. Dl. Bohățiel a știut prea bine, că noi de 5 ani ne tot pregătim la zidirea, respectivă renovarea bisericeii noastre, dar având de a-ne lupta cu multe mizerii am tot amânat-o din an în an. Dl. Bohățiel de presinte director la institutul „Codreana“ din Băsești, condus de dorul Măririi lui Dumnezeu pune fundamentul dorinței de obște, augmentând cassa bisericeii noastre cu suma considerabilă de 1000 cor. Prin acest dar însuflețându-se și poporeii nostri pe primăvară vor primi repartitia sumei restante, și așa prin donațiunea dlui Bohățiel am devenit în acel stadiu de mulți ani dorit, că pe anul venitor ne vom putea vedea realizat dorul ferbinte de a ne putea renova lăcașul atot puternicului Dumnezeu. Dlui Bohățiel mulți ani fericiți. Supurul de sus la 13 Iulie n. 1908. *Augustin Osianu*, preot gr.-cat. *George Chiorean*, curator.

Necrolog † *Paul Szmeccsányi*, episcop latin de Oradea-mare. A studiat teologia la universitatea din Pesta, ca alumn al Seminarului Central. Ajungând secretar al arhiepiscopului Samassa, acesta l-a favorizat mult, și așa a ajuns episcop la Szepes, și pe urmă la Oradea-mare. De mai mulți ani are boale grele, cari îi scurtară și tăiară firul vieții. A murit în Sanatorul Saint Moritz din Elveția. Osămintele i-s'au adus acasă, și au fost înmormântate în cripta familiară din Jánosdaróc.

— *Maria Iacobescu* născ. *Jób Buner*, soția parohului nostru din Vereșmort, după un morb greu și îndelungat și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, azi la oarele 5 p. m. împărțit fiind cu sfințele sacrameente ale muribunzilor, în etate de 64 ani și 45 ai căsătoriei sale.

Odihnească în pace!

„*Familia Română*.” *Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modeli, Găcituri).*

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 1—52

AVIZ!

● **bucătăreasă isteată** cu purtare bună cu praxă în ale culinei află aplicare numai decât în *Internatul de fete din Blaj*. Pentru deslușiri să se adreseze la Direcțiunea Internatului de fete din Blaj (Balázsfalva).

Partea literară.

Mysterium erueis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

30

De aceea, când revăzû pe Iulia, carea, condusă de Lydia și Pomponia, a eșit pentru întâia dată, după timp îndelungat în grădină, el nu avu ochi decât numai pentru Lydia, carea acum i-se părea și mai frumoasă și mai atrăgătoare.

Iulia observă aceasta destul de bine și inima ei se umplu de ură față de Lydia, și de mânie față de Plautus. Ea trimitea mereu pe Lydia, să-i aducă vre-un obiect, pe care zicea că și l'a uitat, să-l iea cu sine. Lydia mergea bucuros și aducea obiectul cerut. Plautus se mâniă din cauza aceasta și zise încet către Lydia, stringându-i mâna cu delicateță: „Se nu mai faci lucrul acesta, tu nu ești sclava ei!”

Într-o zi, mergând Lydia în casă după ceva obiect, Iulia începû a povesti despre boala ei; zicea că ea are se mulțumească reînșănătoșarea sa numai lui Isis cea mare, carea încă e prea puțin prețuită și onorată din partea femeilor romane. „Totdeauna mi-a fost zăita cea mai dragă,” povesti ea, „și când am căzut bolnavă de ciumă, i-am promis, că-i voi ridică o statuă de argint în templul de pe câmpul lui Marte, dacă mă va face sănătoasă. Atunci ea în toată sara se cobori la mine, pe un nor de roze, și se aplecă peste mine; apoi își puneă degetul cel alb pe buzele mele; acela aveă miros de nectar și ambrosie. După aceea m-am însănătoșat. Și acum, ca se arăt că nu-s nemulțumitoare, voi pune să-i ridice statua! Aceea va trebui se fie din argint, cu ochi de rubin și cu cercei de smaragd.”

Pomponia surise. „Te înșeli,” zise ea. „Nu Isis a fost, carea te-a îngrijit în timpul boalei, ci Lydia. Ei îi mulțumești viața.”

Iulia îngălbini de mânie. „Lydia?” strigă ea infuriată. „Asta nu se poate! Știu cu siguranță, că a fost Isis! Nu, peste tot n'ași vrea se fiu mulțumitoare unei sclave pentru viața mea! Mai bine ași...”

Ea se întrerupse, pentru că chiar atunci intră Lydia și-i aduse surizând inelele cele de aur, pe cari le luă în primire, confuză. Acele însă erau cu mult prea mari pentru degetele ei cele slăbite. Atunci ea începû a plânge, pentru că văzû, că frumusețea ei a suferit prin boală. „Sum ca o umbră,” zise ea, „și umbrele nu-s iubite.”

Pomponia încercă s'o mângăie; însă învățăturile ei nu plăcură orgolioasei. Eră așa de confundată în gânduri, încât nici nu observă, cum Plautus și Lydia dispărură în alele grădinei.

Spre bucuria ei, Sergius eșî din palat și ea îl strigă. Când ajunse lângă ea, îi zise: „În sfârșit am găsit un om, cu carele pot vorbi mai cu minte. Toți ceilalți cu învățatura lor nazarineană, sunt numai niște nebuni.” Pomponia nu mai auzi ofența

aceasta; surizând lui Sergius, ea se depărtă în tăcere.

„O Sergius,” zise Iulia, când rămaseră singuri, „cum e aci cu totul altfel decât odinioară în casa lui Sallustus, tatăl meu. Îți mai aduci aminte?”

„Dacă-mi aduc aminte?” strigă Sergius. „Cum se nu? Întreagă viața mea mă voi gândi la vinul cel escelent și la limbile de flamingi din casa tatălui tău. Însă mai cu ardoare mă gândesc la dulcea sa fică, Iulia cea încântătoare...”

„Sergius, totdeauna ai fost un linguișitor! Nu-ți cred nici un cuvânt! Morbul mi-a răpit toate: frumusețea și veselie.”

„Nu vorbi astfel,” strigă Sergius, căci păcătuești. Nu ști tu, cât de bine îți șede paliditatea aceasta? Fața ta este albă ca laptele, iar ochii lucesc dintr'însa ca două stele întunecate. Mănile tale însă — ah, de mi-ar fi permis ca să le sărut! — mânil tale, dulce Iulia, sunt delicate și fine ca razele de soare. Ah, cât iubesc de mult blândețea aceasta, carea zace în paliditatea ta, dar de o miie de ori mai mult te iubesc pe tine însăși, Iulia, carea ești mai frumoasă decât zeița amorului, carea umple lumea cu fericire.”

„Mai mult însă,” gândi el în sine, „iubesc vinul tatălui tău și punga sa cea plină cu denari de aur!”

Sergius îngenunchiă și-i sărută mânil cele frumoase. Iulia surise măgulită, însă se temeă, se nu vină Plautus și să-i surprindă. De aceea zise: „Ridică-tă, Sergius! Astăzi sum încă prea debilă, pentru ca se pot vorbi despre lucruri așa de importante. Însă fi sigur, ne vom înțelege, îndată ce voi fi sănătoasă. Și acum vină: Ca răsplată îți este permis să mă conduci în casă; dar prinde-mă bine cu brațul, ca se nu mă împedec.”

„Sfântă Isis!” strigă Sergius și cuprinse pe Iulia, „Sfântă Isis, păzește-mă, se nu nebunesc! Cum ar putea un muritor se supoarte o astfel de fericire, fără ca să-l invidieze zăii. De aci înainte nu mai jor pe Isis! Jor pe Iulia, carea-mi este cea mai înaltă zăitate!”

Vorbînd astfel, el conduse, cu fața strălucitoare, pe Iulia în palat. — — —

Intr'aceea Plautus și Lydia înaintau prin grădină, fără a vorbi nici un cuvânt. Plautus privea încântat la statura cea dulce de lângă sine. „E mai frumoasă,” gândea el, „decât toate Romanele, cu mult mai nobilă! Îmi arde inima, când mă uit la ea, și trebuie se uit, că ea e o sclavă.”

„Lydia,” zise el și-i apucă mâna cea tremurândă, „privește, cum se ivesc în toate părțile bobocii și ce aer plăcut vine de către munți. Peste câteva săptămâni țara aceasta va fi o mare de flori, în carea filomelele își vor cântă cântecele lor. Atunci însă, Lydia, atunci eu trebuie se plec! Când filomelele încep a cântă, pentru mine bate ceasul despărțirii... Tu ști, că mâna împăratului atârână amenințătoare deasupra capului meu.”

Lydia se uită la el spăimântată și zise: „La asta nu m-am gândit niciodată. Credeam, că tot așa va rămânea.”

„Așadar și tu te gândeai, cât e de frumos, se fim la olaltă? O, Lydia, înainte de ce mânia împăratului mă va alungă din această casă pacinică, trebuie se vorbesc. Uite, eu sum un persecutat! Însă sufletul meu iubilează, când te văd pe tine, Lydia! Căci, se ști, că te iubesc! Te iubesc, ca pe o roză, carea delectează ochiul, ca pe lumina soarelui; te iubesc mai mult decât toți zăii pământului și decât toate femeile din lume, pentru că ești mai frumoasă decât roza și lilia, mai dulce decât viorelele, mai blândă decât lumina soarelui, mai curată decât centa vestalinelor! Te iubesc, Lydia, te iubesc! Lydia, pentru ce nu vorbești? — Vorbește, dulcea mea floare! Spune, Lydia, vrei să te increzi mie? Vrei se fi a mea? Vrei se fi porumbița mea?”

Lydia își apăsă mână pe piept și roșînd își plecă capul. Eră prea multă fericire pentru dânsa.

Plin de nerăbdare, Plautus zise: „Vorbește odată, Lydia! Nu mă face să mă prăpădesc în chinuri. Ori doară inima ta nu cuprinde nimic, ce ar vorbi pentru mine?”

Atunci ea îl privi cu ochi strălucitori, cari erau mai albaștri decât cerul de primăvară și mai adânci decât marea. Și cu o voce, carea sună mai plăcut decât cântecul privighitoarei, șopti: „O, Plautus, tu știi doară, că te iubesc!”

Un moment Plautus stete ca orbit, apoi îmbrățișându-o, o strânse la pieptul său. „O Lydia,” zise el, „cum să-ți știu mulțami! Te voi ținea ca pe o zeiță, și rozele din părul tău se nu se veștează niciodată. Ah, de ași aveă o miie de limbi, ca se pot vesti în lume fericirea aceasta! Lydia! Abia pot cuprinde fericirea mea, pentru că văd din ochii tăi, aud din vocea ta, că mă iubești!”

Lydia își răzămă capul de pieptul lui și privindu-l cu căldură zise: „Ah, Plautus, te-am iubit deja atunci când mi-ai întins mâna în coliba negustorului de sclavi, deja atunci te-am iubit ca pe un zău. Asta e păcat, o știu! Dar cine poate porunci inimei, se nu adoreze aceea ce iubește. O, Plautus te iubesc... te iubesc!”

Steteau îmbrățișați, beți de fericire. În hainele lor albe sămănu ca doi îngeri, cari pășesc prin paradiz, conduși de un alt inger, care îi încununează cu roze, și carele, atîngându-le fruntea cu ramura cea verde de oliv, le vorbește: „Iubiți-vă unul pe altul! Cerul binecuvântă legătura voastră castă și sfântă!”

Capitul XXVI.

Demoni.

De când Octavia a răpit lui Vatinius prada sa, pe frumoasa Iulia, acesta o ură și făcea la planuri, cum se o nimicească. Împăratul, când a fugit din Roma, l-a încredințat, se grijască bine de Octavia. Totodată însă el a răs într'un mod atât de ciudat, încât Vatinius rămase de credință, că marele Cezar ar fi recunoscător epidemiei, dacă aceasta ar răpi pe Octavia și ar duce-o în imperiul umbrelor. Dar nu se vedeau semne, ca să se împlinescă aceasta dorință a împăratului; de când Octavia aveă ocupațiune regulată, deveni tot mai sănătoasă

și mai vială. Adeseori râdea ca un copil, când Plautus îi aducea vreo veste bună ori îi povestea vreo glumă. Atunci Vatinius, care de comun se furișă împrejurul apartamentelor împărătesei, înverză de mânie și strângea amenințător pumnul cel păros.

Aproape mai mult însă ură el pe Plautus; acesta abia îl băga în seamă și de câte ori îl întâlnea, îi arăta, că îl desprețuește. „Așteaptă numai, mândrule tribun,“ crâșniă atunci piticul, „nu multă vreme îți vei mai purta capul așa pe sus. Deși sum convins, că voaună nici prin minte nu vă trece, să vă sărutăți, totuși întâlnirile voastre zilnice dau destulă anză, ca se fiți ponegriți înaintea Cezarului. Eu voi inventa o istorie frumoasă despre voi și voi prezenta-o frumoasei Poppăa. Mă prind, că pentru aceasta ea mă va cinsti cu o moșie.“

El își amână zi de zi propusul, fiind că umblările sale prin oraș îl ocupau ziua și noaptea. Dar aceste încă luară un sfârșit. Intr-o zi se simți așa de obosit și slăbit, încât abia se putu târni până la palat. El beu vinurile cele mai tari și luă băile cele mai reci, pentru a se înviora. Însă fără folos; îi eră așa de rău, încât trebuî să se culce.

Gândul, că ar putea se moară, îl înfuria grozav. Voiă să se opună boalei ori să-și rescumpere viața cu aur. Gâfâind de dureri, se svârcolea pe așternutul său și strigă după vin și după un medic. Puținii sclavi, cari rămasă aci, îi aduseră vin, însă după medic au căutat înzădar în întreg orașul.

Vatinius beu, până se îmbătă, apoi adormi. Inse pe la mezul nopții începă a urla, pentru că în intestinale sale umblau ca cu cutite roșite în foc. El se tăvălea fără odihnă pe așternutul său, își vără unghiile în perinele de mătasă și scotea țipete înspăimântătoare. Credeai că-i un demon, cu vinele frunții umflate, cu spume la gură, cu obrazii desfigurați de durere, frică și nebunie....

Asta dură cam până pe la amiază; apoi pică în apatie, carea fu întreruptă numai prin țipete scurte, spăimântătoare. După câteva oare de odihnă completă se deșteptă. El văzu, că trebuie se facă ceva, ca se scape de boală; umplu cu aur buzunarele sclavilor săi și le demândă, ca sub ori-ce preț să câștige un medic.

După ce crezū, că a făcut destul ca se înfrunte boala, duse în îndeplinire planul său cel vechiu, de a nimici pe Octavia și Plautus. „Nu-mi e permis se mai amân lucrul acesta,“ gândi el, „căci altcum ar putea fi prea târziu. Festus,“ se întoarse el cătră unul dintre sclavi, „în tine mă pot încrede. Caută-ți calul cel mai bun din grajdurile împărătești și te pregătește, se grăbești la Bajă. Vei duce o scrisoare imperatorului, dela carea atărnă viața lui. Tu știi, ce în-sămnează aceasta, și știi și aceea, carea-ți va fi răsplata. Și acum mergi, și te pregătește în grabă, până ce eu voi gata cu scrisul.“

Apoi se puse la masa de scris și începă:

„Vatinius lui Sophonius Tigellinus salute!

Fericit cel ce poate să se preumbe prin grădinile împăratului în Bajă! În Roma abia poți respira, toți zac bolnavi, afară de

impărăteasa. Niciodată n-a fost ea așa de sănătoasă și veselă, ca acum. De altcum nici nu e mirare: ea și-a scos din temniță pe amantul ei din tinereță și acum plăcerea nu mai are sfârșit. Ei se iubesc așa de dulce și intim, ca o păreche de turturele, și mulțumesc zeilor, că Curtea s'a refugiat din oraș, și astfel ei pot fi tot la olaltă. Zilnic se duc împreună în partea cea mai izolată a grădinei, la templul lui Iupiter de sub tufișul de dafin, și acolo se încuie ceasuri întregi.

Crezi tu, că în timpul acela ei se roagă lui Iupiter? Nu! Eu am văzut, cum se sărutau! Și sclavul ei, Eucerus, a văzut, cu siguranță: puneți-l numai la tortură și-l întrebați! Acest Eucerus este tinăr și frumos, și Octaviei îi place de dânsul. El cântă cu flauta și cu gura cele mai frumoase versuri de amor. Nu de mult el se lăudă, că Octavia află strofele sale de o sută de ori mai plăcute decât cele ale imperatorului. Spune, amice, nu este crimă, se gândești astfel?

Și cum numești tu lucrul acela, că Octavia a liberat din închisoare pe un criminal de stat? După mintea mea cea slabă, asta se numește tradare!

Și ce zici în sfârșit la aceea, că Octavia golește toate cassele publice și aruncă aurul ca pleava, pe strade? Nu este asta jaf și risipă?

Salută pe diva Augusta! Reamintește imperatorului numele meu. Gândește-te la mine, amice! Vale!“

Vatinius receti scrisoarea, rânjind în destul. „Cât îi de răbdurie o astfel de piele de măgar. Pe spatele ei poți scrie tot felul: ea nu zbiară, cum ar face măgarul, când îl lovești. Octavia și Plautus: în scrisoarea aceasta zace ascunsă soarta voastră. Vai voaună!“

El sigilă scrisoarea și o predete sclavului care intră. „Grăbește,“ zise el. „Scrisoarea aceasta o predai lui Tigellins și aștepti poruncile lui. Și acum pleacă!“

Vatinius beu repede câteva cești de vin, ca să se întărească. Însă cu cât bea mai mult, cu atât îl ardea mai tare din lăntru, iar durerile în intestine începeau din nou, însă de o sută de ori mai mari. Totodată îl scuturau frigurile, încât îi clănțăneau dinții, iar pe frunte îi eși sudoare rece.

(Va urmă.)

Bibliografie.

A apărut:

În editura institutului „Minerva“ din București au apărut următoarele cărți de valoare:

Titu Maiorescu: *Critice* vol. I. O carte cu atât mai prețioasă cu cât scrisorile măestrului criticei române sunt acum accesibile interesului public. Prețul Lei 1'50.

Ludovic Daus. *Iluzii.* — Este un roman destinat a înlocui cu succes romanele în fascicule, scrise și traduse numai în vederea unui câștig bănesc, așa încât chiar și numai din acest punct de vedere cartea dlui Daus ar trebui să-și afle destui cetitori. Prețul, Lei 1'50.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

Redactor responz.: **Augustin Gruția.**

Nr. 6070—1908.

(32) 1—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs până în 20 Septembrie n. 1908 incluzive pentru următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea „Alesandru Șt. Șuluțiu“.

1. Un (1) stipendiu de 800 cor. folosit în anul școl. 1907/8 de cătră Nicolau Agăr-bicean stud. medic în Graz, — destinat pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. Trei (3) stipendii de câte 400 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de cătră Valeriu Suci, Eugeniu Tătar și Tertulian Mihali toți trei rigorozați iuriști în Cluj, — destinate pentru tineri, cari studiază științele iuridice la universitatea din Cluj.

3. Trei (3) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de cătră: Ioan Codrea, Emiliu Tobias și Ioan Crețu, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

4. Două (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de cătră: Radu Septimiu și Octavian Modorcea, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscriși Sca ordinari la școalele de mai sus, cari doș gâ obțineă unul din stipendiile aici însira, că u să dovedească:

a) că sunt rom. greco-cat. miseri, născuți în Transilvania, mpur.

b) că pe lângă p.ateă morală bună au din studii calculi ge atunci, i.

c) Dintre concurenți condufi preferiți aceia, cari vor dovedi, că s. consăngeni cu fondatorul.

II. Din fundațiunea „Constantin Popfalvi“.

Un (1) stipendiu de 240 cor., folosit în anul școl. 1907/8, de cătră Vasile Dancu, — destinat pentru studenți la ori-ce școală. Preferință au consăngenii fondatorului și în locul prim cei născuți în Popfalău.

III. Din fundațiunea „Ioan Daniel—Dănuț de Fersig“.

Trei (3) stipendii de câte 600 cor., folosite de cătră: Ioan Tibil, Augustin Pinteș și Vili (Gavrila) Nistor.

La aceste stipendii pot concurge studenți români gr.-cat. dela ori-ce școală, sunt însă preferiți consăngenii fondatorului și numai în lipsa acestora se vor conferi altora.

IV. Din fund. „Lazar Baldi“.

Două (2) stipendii de câte 200 coroane, folosite în anul școl. 1907/8 de cătră Teodor Colția și Augustin Podoabă, — destinate pentru studenți români gr.-cat. gimnaziști din comitatul Clujului și pentru consăngeni de ai fondatorului, fie ei și din alte comitate.

V. Din fund. „Ioan F. Negruțiu“.

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de cătră Alesandru F. Negruțiu, — destinat pentru studenți români gr.-cat. dela ori-ce școală. Consăngenii fondatorului au preferință și se poate conferi și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pe altă carieră, care le-ar asigura un mod de viață mai independent.

VI. Din fund. Ioan P. Bota.

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școlastic 1907/8, de cătră George Dănilă, — destinat pentru studenți români gr.-cat. în școalele medii sau în școalele reale superioare, — de origine din Șard (comit. Albei inferioare), sau rudenii cu fondatorul.

VII. Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.

1. Un (1) stipendiu de 600 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Victor Vancea, — destinat pentru studenți români gr.-cat. al universitate sau la Institute politehnice mai înalte

2. Trei (3) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Ioan Hancu, Teodor Bad și Victor Băcilă, — „destinate pentru candidați de învățători în arhidieceza noastră, cari vor ascultă cursul preparandial la preparandia arhidiecezană greco-catolică din Blaj și eventualmente la altă preparandie română gr.-catolică“.

La dobândirea stipendiilor din aceasta fundațiune au preferință rudenii fondatorului chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dela străini însă se recere să fie fi ai acestei arhidieceze.

VIII. Din fund. „Iosif Tarfia“.

Un (1) stipendiu de 140 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Octavian Recean stud. comerc. curs III, în Brașov, — destinat pentru studenți dela orice școală, în locul prim pentru rudenii de ale fondatorului.

IX. Din fund. „Andreia obiș. Iviu“.

Un (1) stipendiu de 100 cor., destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală sau pentru rudenii — consângeni de ai fondatorului. Î pot. dobândi și fete.

X. Din fund. „Alesandru Micu“.

Două (2) stipendii de câte 190 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Alesandru Micu și Aureliu Stanciu, destinate pentru elevi sau eleve ai școalelor medii comerciale sau ale școalelor superioare de fete.

Consângeni au preferință.

XI. Din fund. „Timoteu Cipariu“.

1. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școlastic 1907/8 de către Eugeniu Ciungan, și

2. Un (1) stipendiu de 100 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Vasiliu Dez-mirean.

Stipendiile aceste din fundațiunea Timoteu Cipariu sunt destinate pentru studenți români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

XII. Din fund. „Alesandru Filip“.

Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Ioan Duvlea, — destinat pentru studenți români gr.-cat. gimnaziști, elevi ai școalei comerciale, reale, industriale, ori militare.

Consângeni au preferință.

XIII. Din fund. „Constantin Alutan“.

Două (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Emiliu Mureșan și Remus V. Radeș, — destinate pentru studenți în gimnaziu, școale comerciale, reale, universitate, politehnică, agronomie, preparandie etc.

Consângeni fondatorului au preferință.

XIV. Din fund. „Ioan Chirilă“.

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe an. 1908 în suma de 550 cor., în sensul literelor fundamentale se vor împărți în părți egale între consângeni fondatorului, cari studiază la vre-o școală. Consângenitatea se consideră până în gradul al VIII-lea.

XV. Din fundațiunea „Cercul Orăștiei“.

Un stipendiu de 100 cor., destinat pentru studenți români gr.-cat., cari cercetează gimnaziul gr.-cat. din Blaj ori vre-o academie de drepturi și sunt născuți în vreuna din comunele următoare:

Jibot, Orăștioara de jos, Balomir, Bintiș, Beriu, Cioara, Vinerea, Orăștioara de sus, Grid, Ghialmar, Castău, Dăncu mic, Ocolişul mic, Toța mică, Costești, Cugir, Jeledința, Ludești, Măgura, Martinești, Bucium, Dăncu mare, Toța mare, Spini, Pricaz, Petrinu, Pischinț, Repaș, Romos, Romoșel, Sibișelul vechiu, Sereca, Tamașasca, Tartaria, Turdaș, Turmaș, Vaideiu și Simeria.

XVI. Din fund. „Alexă Bidian“.

Din venitele acestei fundațiuni se vor împărți stipendii adecvate tuturor nepoților din frați ai fondatorului și în locul al doile băieților și copilelor înrușiți cu fondatorul prin sânge până la al patrulea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi eschiși dela stipendii nice aceia, cari învață măiestrii.

XVII. Din fund. „Demetriu Cucean“.

Un (1) stipendiu de 34 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Ariton Pescariu, — destinat pentru școlari, feciori sau fetițe, începând cu clasele normale. Consângeni, fondatorului au preferință, iar dintre străini, cei născuți în comunele Ciufud și Săcădate.

XVIII. Din fund. „Part. Moldovan“.

Un (1) stipendiu de 100 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Ioan Moldovan, — destinat pentru tineri români gr.-cat. dela orice școală, consângeni cu fondatorul.

XIX. Din fund. „Petru cav. Ioanette“.

1. Un (1) stipendiu de 600 cor., destinat pentru studenți medicinisti ori tehnici, ori de studiile reale superioare militare.

2. Un (1) stipendiu de 400 cor., destinat pentru un tinăr român, care va intra în școala de cadeti.

3. Două (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către Nicodim Nicola și Lucian Coroiu Ponoreanul, destinate pentru tineri români, cari vor frecuenta clase gimnaziale ori reale din patrie, începând din prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din aceasta fundațiune le pot obține tineri, cari din ambii părinți sunt români, de religiunea gr.-cat. ori gr.-ort. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele: Cămpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra de sus, Vidra de jos, Ponorel și Sohodol. — și cari vor dovedi totodată, că sunt născuți din părinți adevărat români.

Descendenții în linia directă din familia Joanette, constatându-se de capabili și diligenți vor primi stipendiul cu începutul clasei a IV. normali sau elementare, și au preferință față de alții.

XX. Din fund. „Iacob Páll“.

1. Un (1) stipendiu de 50 cor., pentru gimnaziști în clasele superioare.

2. Un (1) stipendiu de 30 cor., pentru gimnaziști în clasele inferioare.

La stipendiile din aceasta fundațiune sunt îndreptățiți a concurge numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) ci din ramul Bosiák sau Borton din Zalasd (comitatul Hunedoarei), cari au calificatiune distinsă, învață la gimnaziul rom. cat. din Cluj și sunt săraci.

XXI. Din fund. „Dr. Simeon Ramontzai“.

1. Un (1) stipendiu de 630 cor. folosit în anul școl. 1907/8 de către Traian Dragoș, — destinat pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta și Viena, precum și la academia montană din Selmetz și la academia comercială din Viena.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Mihail Moldovan și

3. Două (2) stipendii de câte 168 cor. folosite în anul școlastic 1907/8 de către Iulian Cârje și Ioan Georgescu.

Stipendiile de sub p. 2 și 3 sunt destinate pentru studenți iuriști la universitatea din Cluj.

4. Trei (3) stipendii de câte 126 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Ștefan Oniga, Enea Ramonțan și Liviu Câmpean, — destinate pentru gimnaziști și studenți la școala comercială.

Sunt preferiți cei nobli de origine.

XXII. Din fund. „Gavril Vaida“.

Trei (3) stipendii de câte 140 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Octavian Bohățel, Eugeniu Hoblea și Iuliu Vaida, — destinate pentru studenți dela orice școală, reală, comercială, academie, universitate sau politehnică.

Preferință au descendenții din familiile: Vaida de Soósmező și Fuleovici.

Concurenții la toate stipendiile înșirate până aici au să alătore la suplicele sale scrise și subscrise cu mâna proprie în limba română: *testimoniu școlastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical și pentru dovedirea consângenității cu fondatorul au să alătore atestat delu respectivul oficiu parohial, care să cuprindă tabelu geneologică ezuct dedusă. Sunt dători mai departe să numească espres institutul, în care vor studia în anul școlastic 1908/9 și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corespunde cerințelor aci înșirate precum și cele întrate după termin, nu vor fi luate în considerațiune.*

XXIII. Din fund. „David Br. Ursu“.

Două (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Ovidiu Fulicea și Otilia Pop.

Concurenții la aceste stipendii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele Făgăraș, Sibiu, Hunedoara, — cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în clasă I-a a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iar fetițele, că frecventează la școala de fetițe din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii, și că sunt sau pot fi suspuți în Seminariul junimei române gr.-cat studioase din Blaj, iar fetițele în Internatul de fetițe din Blaj.

XXIV. Din fundațiunea de alumnate a Internatului Vancean de fetițe din Blaj.

1. Trei (3) alumnate de câte 100 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Augusta Nicoară, Livia Laurențiu și Valeria Rus, — și

2. Trei (3) ajutoare de câte 100 cor., cari se vor conferi pe anul școl. 1908/9 la eleve ordinare de ale școalei gr.-cat. de fetițe și ale Internatului Vancean de fetițe din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate și ajutoare au să intrunească și dovedească următoarele condițiuni:

a) că sunt române gr.-cat. misere, născute în arhidieceză.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi buni.

c) că sunt înmatriculate, ca eleve ordinare în școala gr.-cat. de fete din Blaj și sunt primite în Internatul Vancean de fetițe.

d) Preferință vor avea fetele de preoți din Arhidieceză.

Blaj, din ședința consistoriului plenar ținută la 15/2 August 1908.

Dr. Victor Mihályi,
Arhiepiscop și Mitropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș.